

Hnutí DUHA

**Zpravodaj sítě obcí
směřujících k recyklační společnosti**

3/2010

Rakousko: kompostovací velmoc

Odpady ve Křtinách

Recyklace může vytvořit 10 000 pracovních míst

Vážení čtenáři,

v podzimním čísle Zpravodaje sítě obcí se podíváme do Křtin, kde se rozběhl pytlový sběr tříděného odpadu. Vysoká zapojenost místních obyvatel potvrzuje, jak snadné je třídít, když to není ke kontejnerům daleko. Také vám přiblížíme, jak jsou na tom naši sousedé v Rakousku se zpracováním bioodpadu, a představíme studii, která propočítala, kolik nových pracovních míst by v České republice vytvořilo lepší třídění.

Příjemné podzimní dny přeje
Petr Nohava

Rakousko: kompostovací velmoc

Naši jižní sousedé mají se zpracováním bioodpadu z domácností dlouhou zkušenost. Povinnost třídít biologicky rozložitelný odpad platí pro rakouské domácnosti již od roku 1995.

V Rakousku se ročně zpracují téměř dva miliony tun bioodpadu z domácností – jedná se o 40 % všech domácích odpadů. Při počtu 8,3 milionu obyvatel tedy na každého připadá zhruba 240 kilogramů ročně. Další milion a půl tun, tj. 120 kilogramů na osobu a rok, Rakušané zkompostují v domácích podmínkách. K tomu všemu dopomáhají zařízení ke zpracování bioodpadu v zemědělství, v obcích a od soukromých osob. V současnosti se jich po celé zemi nachází téměř 550.

Ve Vídni se ročně vytřídí na 90 tisíc tun bioodpadu. Vyrobí se z něj asi 45 tisíc tun kompostu pro pole, vinice a veřejnou zeleň ve městě a okolí. Dalších deset tisíc tun tohoto materiálu se využívá na výrobu bioplynu a následně k vytápění několika set vídeňských domácností.

Další výzvy

Přestože jsou Rakušané v kompostování mezi členskými státy EU na prvním místě, stále mají co zdokonalovat. Značné množství kompostovatelného odpadu končí v běžných popelnících – ve Štýrském Hradci až 43 %. Rezervy má i Vídeň. Mohlo by se zde kompostovat až 200 tisíc tun odpadu.

Jedním ze způsobů, jak tuto situaci zlepšit, je motivace. Například ve Štýrském Hradci náleží domácnostem, které poctivě oddělují bioodpad, nižší poplatky za odvoz odpadů.

Nejen Rakousko

Řada dalších evropských zemí dosahuje podobných výsledků. V Itálii se celkem zkompostuje 34 % bioodpadu, v Nizozemsku 27 % a v Belgii 25 % bioodpadu z domácností. A jak si vede Česká republika? V roce 2008 se u nás zpracovala zhruba dvě procenta bioodpadu z domácností, další dvě procenta domácnosti zkompostovaly samy. Máme tedy opravdu co dohánět.

Odpadové hlídky

Ale nejde jen o bioodpad. Ve Vídni se zrodil dobrý nápad, jak zatočit se znečištěným veřejným prostranstvím. Na pořádek dohlíží Waste Watchers – hlídky, které mohou lidem za znečišťování okolí ukládat pokuty od 36 až do 1000 eur. Z peněz vybraných na pokutách se financuje úklid ulic a veřejných parků.

x

Odpady ve Křtinách

Malebná vesnička v Moravském krasu nežije pouze slávou překrásného barokního chrámu od architekta Jana Blažeje Santiniho. Křtiny se zajímají také o to, jak zlepšit odpadové hospodářství.

V roce 2008 ve Křtinách vznikla takzvaná ekologická pracovní skupina. Patří do ní nejen zástupci vedení obce, konkrétně vedoucí výboru životního prostředí a několik zastupitelů, ale i řada občanů. Hnutí DUHA pomohlo tomuto seskupení s přípravou místní koncepce nakládání s odpady.

Prvním krokem příprav byla analýza současného stavu. Její průběh obnášel mimo jiné i průzkum veřejného mínění a rozbor směsného komunálního odpadu. Pod touto odborně znějící formulací se neskryvá nic jiného než vysypání několika náhodně vybraných popelnic na jednu hromadu a důsledné vytrídění jejich obsahu. Ukázalo se, že stejně jako v jiných českých městech a obcích mají i ve Křtinách v třídění značné rezervy. Směsný komunální odpad – tedy to málo, co již vytrídít nelze – zabíralo pouze třetinu, další třetinu obsadil bioodpad a zbytek papír, sklo, plasty a nápojové kartony. Dvě třetiny křtinských popelnic tedy zaplňuje materiál, který lze snadno vytrídít do barevných kontejnerů či zkompostovat v domácích podmínkách.

Recyklační novinky

V říjnu 2009 dostalo koncepci ke schválení zastupitelstvo obce. Práce ekologické skupiny tím však neskončila. Koncepce je totiž jenom vize, kterou je potřeba naplnit. Postupně se proto začalo pracovat na odstartování některých navržených opatření.

Jako první se na řadu dostal takzvaný pytlový sběr. Jedná se o způsob sběru, kdy domácnosti odkládají jednotlivé odpady do

pytlů, které v určené dny umístí před svůj dům. Specializovaná firma nebo pracovníci technických služeb je pak odvezou.

Pytlový sběr je velmi nenáročná forma třídění odpadu a má velmi dobré výsledky. Jako první se ve Křtinách tímto způsobem začal třídít směsný plast a nápojové kartony. Postupně byly naplánovány sběrné dny, zajištěn svoz a do domácností rozneseny prázdné pytle s informačním letákem. To vše v dostatečném předstihu před prvním sběrným dnem. Díky předchozím přípravám a plánování v pracovní skupince vše probíhalo poměrně hladce. Zjednodušeně – více hlav více ví.

První den s pytlí

První sběrný den proběhl prvního června 2010. A byl velice úspěšný. Hned napoprvé se do pytlového třídění zapojila zhruba třetina domácností a svozová firma vybrala přes 70 naplněných pytlů směsného plastu. Při dalších sběrech v červenci a srpnu toto číslo ještě vzrostlo. Naposledy ve Křtinách vytrídili více než 160 naplněných pytlů.

Zkušební doba provozu skončí v září a zastupitelstvo určí, jak dále pokračovat. Zhodnotí zavedený systém, jeho finanční náročnost i přínos. Na zvážení bude snížení frekvence vyprazdňování barevných kontejnerů i zavedení dalších komodit ke sběru do pytlů, například papíru.

Obec se také rozhodla sledovat přesné množství produkovaného směsného komunálního odpadu. Dříve bylo toto množství pouze orientační – „popeláři“ sváží najednou několik obcí z okolí a celkový odpad rozpočítávají na jednotlivé obce podle počtu obyvatel. Na žádost však začali křtinský odpad vážit samostatně. První tři měsíce ukázaly, že meziroční produkce směsného komunálního odpadu výrazně klesla. Jak s těmito informacemi naložit dál, je na zastupitelích.

x

Recyklace může vytvořit 10 000 pracovních míst

Česká republika recykluje mnohem méně komunálního, průmyslového i stavebního a demoličního odpadu než úspěšné evropské země. Míra recyklace komunálního odpadu u nás činí pouhých 11 %, zatímco ve Vlámsku více než 70 %. Mnohem lépe jsou na tom i v Německu – obnovitelné suroviny využívají z více než poloviny komunálních odpadků. Příčinou slabých českých výsledků je špatná legislativa. Ministři životního prostředí totiž doposud do parlamentu nepředložili nový zákon o odpadech, který by rozhýbal recyklaci a usnadnil třídění, ačkoliv jej slibují už sedm let.

A co víc, Nečasova vláda koncem srpna schválila takzvané Rozšířené teze nového zákona o odpadech, které umožňují upřednostnit spalování odpadů před recyklací.

Recyklace – více práce

Nová studie spočetla, že oproti skládkování a pálení recyklace vytváří na tunu odpadu desetkrát více pracovních míst. „Ve Vlámsku a dalších zemích fungují stovky úspěšných firem, které přeměňují odpadky v kvalitní suroviny. U nás tato příležitost zaostává, a pokud ministr Drobil nepřijde s novým zákonem o odpadech, který usnadní třídění odpadků, zůstane to tak i nadále.“

V České republice se každoročně uloží na skládky nebo spálí recyklovatelné materiály za tři miliardy korun. Je to tím, že popelnice stojí před každým domem, ale k barevným kontejnerům na tříděný odpad to mají domácnosti většinou dál než sto metrů. Zbytky z kuchyní a zahrad, které tvoří zhruba polovinu odpadů, lze třídít jen v několika málo městech a obcích. Hnutí DUHA prosazuje nový zákon o odpadech, který zajistí, aby třídít bylo nejen správné, ale také snadné.

Studie

Studii sestavila ekonomka Anna MacGillivray ze společnosti URSUS Consulting. Část analýzy dat a odbornou opoventuru zajistil dr. Julian Parfitt z firmy Resource Futures.

Studie s použitím konzervativních předpokladů vypočetla, kolik pracovních míst by v zemích EU vzniklo, pokud míra recyklace komunálního, průmyslového, stavebního a demoličního odpadu ve dvou scénářích stoupne na 70 % a 50 %.

Ukázalo se, že pokud souhrnná recyklace stoupne na 70 %, počet pracovních míst se zvýší o půl milionu. Pokud stejný nárůst recyklace odpadů aplikujeme na data pro Českou republiku, zjistíme, že na tuzemskou ekonomiku připadá asi deset tisíc nových pracovních míst.

Text studie si můžete stáhnout na internetu: http://www.foeeurope.org/publications/2010/More_Jobs_Less_Waste_Sep2010.pdf

Seminář: BRKO

Hnutí DUHA ve spolupráci s agenturou ZERA pořádalo v červnu v Náměšti nad Oslavou seminář zaměřený na systém sběru a třídění biologicky rozložitelného odpadu. Role přednášejících se ujali odborníci z agentury ZERA, Jiří Jalovecký a Květuše Hejátková.

Dopoledne proběhlo ve znamení teorie: hovořilo se o legislativních otázkách, omezeních a povinnosti při nakládání s bioodpadem či o různých technologiích zpracování. Pozornosti se dostalo také prevenci vzniku bioodpadu formou domácího a komunitního kompostování.

V odpolední části programu účastníci navštívili kompostárnu, kterou provozuje na pozemku za Náměští nad Oslavou společnost CMC. Kompostárna má kapacitu tři tisíce tun a bioodpad o hmotnosti maximálně jedna tuna sem mohou zdarma odkládat obyvatelé přilehlých mikroregionů.

Zpravodaj vznikl za pomoci finančních mechanismů EHP/Norska prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti. Byl také finančně podpořen v grantovém řízení MŽP. Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

A › Údolní 33, 602 00 Brno

T › 544 527 601

E › info@hnutiduha.cz

www.hnutiduha.cz

Hnutí DUHA s úspěchem prosazuje ekologická řešení, která zajistí zdravé a čisté prostředí pro život každého z nás.